

UČITELJSKI T O V A R Š.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. dan vsakega mesca, in velja za celo leto v tiskarnici in po pošti 2 gl. 50 kr., za pol leta 1 gl. 30 kr. nov. dn.

Tečaj II.

V Ljubljani 15. marca 1862.

List 6.

Kerščanska odreja.

Da je „lepa odreja“ prvi in poglavitni namen, prva in naj potrebniša skerb prave šole, to naš verli „Učiteljski Tovarš“ že v prvem listu očitno spozná in zaterduje. *) Po pravici stavi lepo odrejo le v kerščanstvo, da človeka približujemo k Bogu, kateri je prava ali izvirna podoba, resnica in ljubezen. Po pravici spozná pošteno „Tovarš“, da naš edini pravi vodnik je naš Izveličar, ki sam pravi, da je on pot, resnica in življenje, in da nihče ne pride drugače k Očetu, kakor po njem. „Le nanj“, pravi, „se moramo opirati. K njemu moramo tudi svoje male — svoje učence — peljati, če jih hočemo prav gojiti. Brez njega ni življenja, in če bi mladosti ne vodili k njemu, bi hodili ž njo naravnost po krivi poti do nasprotnega namena“.

V resnici zlato vodilo, ktero naj prešine serce, muzeg in kosti vsakterega učitelja! „Prava odreja“, dokazuje naš „Tovarš“ na dalje, „razbistruje ali brihta glavo, požlahtnuje serce in vravnuje zunanje vedenje“. Na dalje lepo razjasnuje, kakšen naj bo učitelj in kako naj ravna, da ta trojni namen pri otrocih zveršuje in doseže: da mora imeti veselje do lepe odreje otrok, da mora v tem biti znajden, pa tudi v resnici pobožen, ter vsem lep izgled dajati. Na dalje: da mora vedno pred očmi imeti sedanji in prihodnji namen svojih rejenčev, da mora izrejati jih za vse okoliščine tega življenja, zla-

*) Glej 1., 3. in 4. list v I. tečaju „Uč. Tovarš“.

sti pa za prihodno življenje, vse delati z Bogom in zavoljo Boga. „Zelo se moti učenik“, oméni na dalje, „ako misli, da morajo le starši otroke izrežati, ne pa tudi učeniški“. Potem daje nekatere splošne pravila, po katerih naj se učitelj kot rejnik pri otrocih ravna, in naj nikoli ne pozabi, da je poglavitna reč pri odreji strah božji ali prava bogaboječnost, kakor je stari Tobija svojega sina izrejal.

V razlagi od lepe odreje pridni „Tovarš“ na dalje razjasnuje, kako varovati, da se otroci ne spridijo, kako opominjati jih in svariti, kdaj in kako jih kaznovati, kako po izvirku ali vzroku njih pregreške spoznavati, pa tudi kako precej v začetku in previdno odpravljati in ozdravljati — po resničnem pregovoru: „Drevesce ravnaj, dokler je mlado, staro se ti uklonilo ne bo“.

To so splošne pravila za lepo odrejo mladine, ki jih je naš „Tovarš“ dosihmal naznanil in priporočil. K tem hočemo sedaj dodjati še nekatere splošne vodila za kerščansko odrejo, posnete iz obširne razlage čertete božje zapovedi po spisu vis. čast. fajmoštra gosp. Sim. Wilfan-a, od škofijstva ljubljanskega že leta 1858. s posebno pohvalo poterjenem. Po teh splošnih vodilih pa se bomo po ravno tem omenjenem navodu prestopili na posebne vodila za kerščansko odrejo mladine: katerih pregreh in spodtik je mladino posebno varovati, in h katerim čednostim posebno napeljevati treba, in kako se to obdvoje s pravim pridom in vspehom zgoditi more. Ne moremo pa opustiti, da bi še ne povzeli in ne zaterdili važne opombe, da za kerščansko odrejo mladine skerbeti ne gre le staršem, ampak tudi vsem njih namestovavcom, vsem oskerbnikom in rednikom otrok, vsem učenikom duhovnim in neduhovnim; ker tukaj gre za časni in večni blagor mladine, na to se opira tudi ves blagor prihodnje rodovine.

Vsak pa vé, da s samim branjem teh in enacih še tako dobrih sestavkov ni čisto nič opravljeno, ako v djanje, v življenje ne stopi. Prizadevajmo si toraj, da to, kar dobrega, rabnega, potrebnega beremo, vselej tudi v djanji skušamo in spolnujemo, da se tudi truda in težav ne ustrašimo in ovreti in odverniti ne damo. Vsak naj se ravna v tem tudi po svoji moči in zmožnosti, po okoliščinah, po previdnosti, po potrebah mladine večji ali manji, s kakoršno ima opraviti — vse tudi ni vselej za vse. Zdaj pa — Bog daj srečo in blagodar!

Začnemo v božjem imenu! V začetek naj bo, kakor rečeno, naslednje splošno vodilo:

Kako mladino v strahu božjem izrežati?

Seme nagnjenja do spačenosti se nahaja v otročjih srcih že od rojstva, že od spočetja samo od sebe, ravno kakor se ternjevo in osatovo seme že samo od sebe brez sevca v zemlji znajde. To seme že samo od sebe ozeleni in raste, in nobena obdelovanja ne potrebuje; če se pa hoče zatreti, potrebuje dela in truda. Ni pa taka s pridnimi, za vžitek dobrimi in tečnimi zelmi: njih seme se po navadi ne nahaja samo od sebe v zemlji, se mora še le pripraviti, očistiti in vsejati, pottlej pa skerbno obdelovati, da sad donese. Ravno taka je z otroci. „Misli in počutki človeškega serca“, pravi sv. pismo (I. Moz. 8, 21.) „so k hudemu nagnjeni že od mladosti.“ Seme k hudemu, ki se že samo od sebe v otrocih nahaja, se mora precej v začetku po moči zatreti in zadušiti; odbrano čisto seme lepih čednost pa se mora v njih serca vsejati — to je: otroke je treba v strahu božjem izrežati. Od Tobija se bere v sv. pismu, da je svojega sina od mladega učil, Boga se bati in vse pregrehe varovati se. Sveti Hieronim je pisal neki zlahtni gospej in vdovi, Leti po imenu, zastran njene hčere Pavle: „Nič drugzega naj se ne uči slišati, nič drugzega ne govoriti, kakor le kar strah božji zadeva“.

Pač res, kaj pomaga otrokom, ako se le svojih staršev ali učnikov ali družih ljudi bojé, ako se pa Boga ne bojé? Kaj pomaga, hočem reči, ako se otroci hudega varujejo samo iz strahu pred starši, pred učniki ali pred družimi ljudmi? kaj pomaga, če le zavolj njih dobro delajo? Kako dolgo se bodo hudega varovali, kako dolgo bodo dobri ostali? Če so starši ali drugi rejniki ostri, otroci pa še majhni, se bodo zunanjih in očitnih pregreškov sicer varovali, da bi jih ne vidili in ne zvedili, ker se bodo bali njih terde roke; tako tudi se bodo hlinili dobro delati le zavolj staršev ali družih rejnikov. In ker se bodo po takem le iz strahu pred starši ali pred družimi ljudmi hudega varovali in dobro delali, bo to tudi le tako dolgo obstalo, dokler se bodo bali, da bi kaznovani ali saj kregani ne bili: volja k hudemu pa bo v njih še vedno močna ostala, ter bodo za vse hudo tako hitro pripravljeni,

kakor hitro si bodo mislili, da starši ali učenci njih pregreška ne bodo zvedili, ali pa ko se njih kaznovanja ali kreganja nič več ne bodo bali. — Od tod pride, da so včasih še celó otroci dobrih staršev vendar le slabi, ker so navajeni, le staršev ali učencikov, ne pa Boga se bati. Zatoraj otrok, ki ni v božjem strahu izrejen, pri vsem še tolikem in tolikratnem tepenji vendar le slab in zmirom slabji ostane; otroku pa, ki se Boga boji, ki je v strahu božjem izrejen, je več del že sama beseda zadosti. Dostikrat se starši in rejniki vprašujejo: Kako je to, da je uni sin tako dober, una hči tako dobra, moj sin pa tako samopašen, moja hči tako malopridna? Ne čudite se temu; to stori pomanjkanje strahu božjega!

Komur koli je tedaj na kerščanski izreji in pravi sreči otrok v resnici ležeče, tudi iz serca želi zvediti, kako se z mladega in s pridom strah božji v serca otrok vsaditi, in v njih sercih vkoreniniti in ohraniti more. In ravno to, kar je nad vse drugo potrebno, hočemo zdaj zverstama razložiti.

(Dalje prih.)

Nauk v branji v srednjem in višjem razredu ljudskih šol.

(Dalje.)

Takošne splošne pomote pri naglaševanju učitelj odpravlja, če skerbi

1. da se otroci zadosti (mehanično) urno brati navadijo, ker brez tega ni mogoče, da bi pri branji pametno naglaševali in resnično izrazovali.

2. Če se učenci vedno napeljujejo, da razumejo, kar berejo. Le kdor vé, kaj bere in zraven potrebno občuti, tudi more to pametno povedati. Zakaj se navadno ljudje, pa tudi otroci ne pregrešé zoper resnično naglaševanje, kadar govoré? Zato, ker razumejo in čutijo, kar izgovarjajo. — Z vsem svojim podukom naj učitelj skerbi, da se učenci duševno izobražujejo, in pri posameznih berilnih vajah pa, da jih razumejo. Otroci naj se napeljujejo po vprašanjih, da berilni zapopadek vselej na tanko preduhtajo, kar ne storé vselej zavoljo zložnosti in zanikernosti, tudi kjer bi to lahko storili.

3. Treba je, da učitelj učencem tudi večkrat sam na glas bere ali kak drugi bolj zmožnejši učenec, da se otroci ne navadijo napčnega in neprijetnega šolskega naglaševanja.